

חדשות קרות

מה הופך את העיצוב הסקנדינבי לפופולרי כל כך?

אביטל ברוידא

אבן דרך

העיצוב הישראלי שהתנוסס ברחבי העיר פריז

ענת ציגלמן

הקורונה בשער

שוברים את הכלים: שערי המגזינים הטובים ב-2020

עודד בן יהודה

עשו לנו לייק בפייסבוק

חיפוש...

הום סטיילינג המעצבים מציגים שווים ביקור סומפי חכמים בבית מעצבים מטבח עיצוב פנים

איקאה סניף מוזיאון ישראל: הגבול הדק בין קונספט, תרומה ופרסומת

אוצרת התערוכה "אין כמו בבית" תלתה יצירות אמנות מפורסמות בתוך "בית", עם קטלוג שמחקה את איקאה. בעלי איקאה-ישראל מימן. "אפס השפעה על התכנים"

עודד בן יהודה ואיתי כ"ץ

10:22 21.02.17 4 תגובות

כתבו לעודד

לעמוד של עודד

קטלוג התערוכה מחקה במודע, ובהקפדה עיצובית יתרה, את הקטלוג הנמכר בעולם. העין מחפשת את לוגו איקאה (שאינו מופיע כמובן) (הדמיה: Screw™)

הרעיון של התערוכה הוא החזרת חפצים ביתיים, שהפכו בידיהם של אמני דאדא וסוריאליזם לחפצי אמנות גבוהה, למקומם הראשוני בבית. וכך יעברו המבקרים באולם המרכזי של מוזיאון ישראל, משוטטים בין החדרים כמו בחנות של איקאה (הדמיה: איל רוזן)

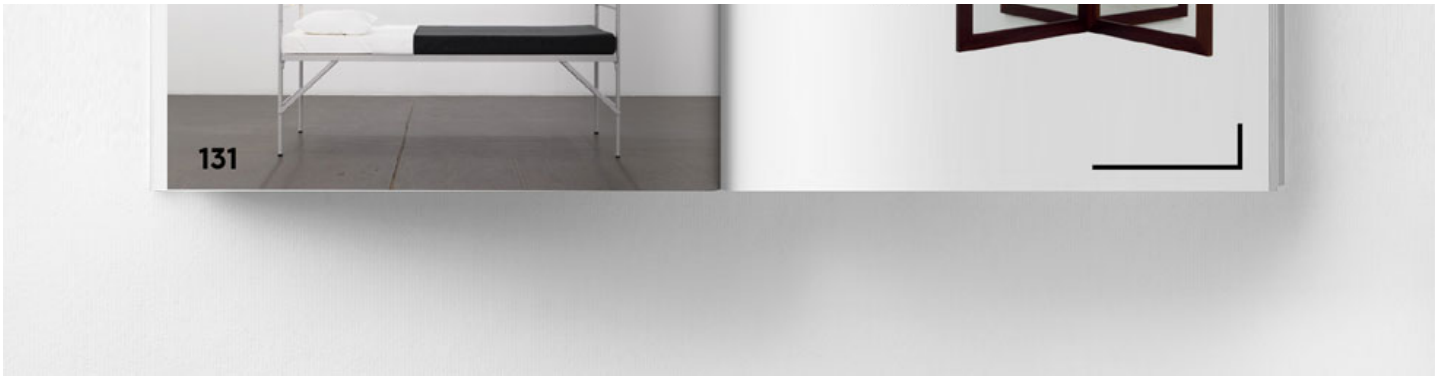

לדעת האוצרת, העיצוב המודע לעצמו של הקטלוג רק מחדד את ההבדל לעומת איקאה, ולא יכול להטעות: "צירוף המלים 'אין כמו בבית' מדגיש את המלים 'אין' ו'כמו' (הדמיה: Screw™)"

מעבד הקטלוג, עידן אפשטיין, אומר: "זו תערוכה של אמני דאדא. אם מרסל דושאן ומאן ריי לא היו שמחים שככה יראה הקטלוג שלהם - אז מי כן?" (הדמיה: איל רזון)

אפשטיין ועמיתיו לא פספסו אף פרט מתוך הקטלוג של איקאה, כולל המסגרות העבות, הפונטים והמספרים המוגדלים של המחירים (הדמיה: Screw™)

תגיות: ikea, איקאה, בית ברגמן, לוגו, לוגוטייפ

חיבורים בין מוסדות תרבות למגזר העסקי אינם דבר חדש; בעידן של תקציבי תרבות מקוצצים, זקוקים גם המוזיאונים למימון של חברות פרטיות כדי להתקיים. לא רק בישראל, אלא בכל העולם. ואולם, הנוכחות של ענקית העיצוב השוודית "איקאה" בתערוכה החדשה שעולה השבוע במוזיאון ישראל, אינה דבר של מה בכך. ובפרט כשמדובר במוזיאון העשיר והמתקצב ביותר במדינה.

"אין כמו בבית", נקראת התערוכה, המציגת 100 שנים להולדת זרם האמנות "דאדא". לטובת התערוכה הושאלו ונאספו 123 פריטים ממדינות שונות בעולם, חלקם פריטים נדירים - ישנים מאוד וחדשים יותר - כמו עותק מה"מזרקה", היא המשתנה המפורסמת של מרסל דושאן (1917), יצירה שערווייתית שסימנה מהפכה באמנות; עותק של "גלגל האופניים" של דושאן (1913); עותק של המטרונום של מאן ריי (1923); קולב-שעון של סלודור דאלי (1970); המאפרה של דמיאן הירסט (1996) - ועוד יצירות ברוח דאדא, מקוריות ומושפעות, שמעבירות את המבקרים בציר-הזמן של מאה השנים האחרונות באמנות העולמית.

שער הקטלוג של התערוכה (הדמיה: Screw™)

מאחורי שיתוף הפעולה עם איקאה עומדת ההחלטה של האוצרת, עדינה קמיאן-קשדן, לחזור אל השימוש המקורי של החפצים הביתיים, שהפכו תחת ידיהם של אמנים שונים לחפצי אמנות נדירים שאפשר לפגוש רק בגלריות ובמוזיאונים. לכן, החליטה האוצרת לבנות "בית" בתוך המוזיאון, ולמקם בו - כמו בבית אמיתי - את פריטי האמנות האלה, משל היו ממוקמים בבית כלשהו: מאפרה, אופניים, משתנה, כיסא, מגהץ, משור. "המבקרים יהפכו לבני הבית המסתובבים בין החדרים", נכתב בקומוניקט התערוכה, "בוחנים מה הופך מקום לבית ומה תפקידו בחיינו".

וכאן החליטה האוצרת להזמין את הענקית השוודית פנימה: הקטלוג של התערוכה ייראה כחיקוי מושלם של הקטלוג האיקאי, והבית שבו יפסעו המבקרים בתערוכה יהדהד את הבית שרואים בקטלוג ההוא - וגם בחנויות עצמן, משום שהמבקרים יפסעו במסלול מפותל בין חדרי הבית, כשעל הקירות תלויות היצירות

המפורסמות. הקטלוג עשוי טוב ומדויק כל כך, עד שהבדיחה יכולה להתפרש בקלות גם כפרסומת (במוזיאון משוכנעים שלא, ועל כך בהמשך).

אחרי שהקונספט הושלם וקיבל את אישור בכירי המוזיאון, הוחלט לפנות לאיש ההון שיממן את התערוכה - ובמקרה הזה, מתיו ברונפמן, בעלי איקאה-ישראל. "איקאה", מדגשים במוזיאון בתשובה לשאלות שלנו, לא הייתה מעורבת בקביעת תכני התערוכה בשום שלב. למרות העובדה שהקטלוג מציין גם את איקאה-ישראל כתורמת לתערוכה, טוענים במוזיאון כי רק ברונפמן שילם. באיקאה-ישראל סירבו להשיב לשאלות Xnet בנושא. לפי הידוע ל-Xnet, לאיקאה תהיה גם נוכחות אחרת במוזיאון: אנשי החברה עיצבו את מחלקת הילדים של חנות המוזיאון.

אוצרת התערוכה, עדינה קמיאן-קשדן. בעד לקחת כמה שיותר כסף מגופים פרטיים (צילום: דניאל גלפרין)

האוצרת: רציתי להחזיר את קרש הגיהוץ הביתה

"מקור ההשראה שלי בא לפני שנתיים", מספרת קמיאן-קשדן, "כשרכשתי לאוסף המוזיאון את קרש הגיהוץ של יו"י קוסאמה (אמנית פמיניסטית), שמכוסה בצורות פאליות. פתאום בא לי להחזיר אותה למעין-בית בתוך המוזיאון. אתה עובר חדר-חדר, ומרהט את המעין-בית בתוך מה שאתה מוצא במוזיאון. החזון שלי הוא הוליסטי - הנושא, החלל והקטלוג הם משולש חווייתי".

מה מידת ההתערבות של איקאה בתערוכה?

"כלום. אפס התערבות. לא קיבלתי מהם שום הנחיות, ואם הייתי צריכה להתכופף לא הייתי עושה את זה איתם"

לדברי האוצרת, אין הבדל בין מה שעשה דושאן למה שעושים אמנים היום, במובן זה שכולם "עושים טרנפורמציה של החפץ הביתי ומייצרים שיח על נושאי מגדר, הגירה, זהות מינית, מקום, עקירה. כצלע שלישית חשבתי שיהיה נחמד לעשות קטלוג דמוי איקאה ולבקש כסף מאיקאה למימון התערוכה. אני אוצרת שאוהבת לגייס כספים לפרויקטים, כי זה נותן עצמאות".

שער מתוך הקטלוג "אין כמו בבית" / עיצוב: איל רזן

מה מידת ההתערבות של איקאה בתערוכה?

"כלום. אפס התערבות. שלחנו להם את החומר - ושום הערות. הם לא נכנסו לאוצרות, לא עניין אותם. לא קיבלתי מהם שום הנחיות, ואם הייתי צריכה להתכופף לא הייתי עושה את זה איתם".

בכל זאת, בעלי איקאה מממן את התערוכה וקיבל קטלוג דמוי איקאה. חשבת על הביקורת שתעורר?

"פחדתי מזה וחשבתי על זה. בכלל, המוזיאון לא משתמש הרבה בתמיכה של עסקים - יותר נדבנים פרטיים, אגודות הידידים - אבל אני בעד לקחת כסף מתחום התעשייה והמסחר. אני חושבת שהם חייבים להיות בעלי מודעות תרבותית קהילתית, אז אם אפשר גם לקחת כסף מהם וגם לא להיות שפוט שלהם - מה טוב. אני חשבתי על תוכנית אדריכלית של בית, ופיתחתי את זה עם מעצב התערוכה חנן דה לנגה. הייתי רק פעם אחת בחיים שלי באיקאה. התערוכה היא ביקורת על זה - זה בית איקאי על-ביתי. בניתי את זה עם לא מעט ביקורת. אבל הם מבינים שכל פרסום הוא פרסום".

את לא חוששת שבסוף יזכרו מהתערוכה שלך את איקאה?

"לא, אני חושבת שהקהל מספיק מתוחכם. זו תערוכה שיכולה לעבוד בכמה רמות. מי שלא מבין אמנות יכול לקבל חוויה הומוריסטית, משפחתית, ברמה מסוימת; ומי ששוחר אמנות רצינית מבין את ההתרסה גם מהקטלוג וגם מהחלל ומוציגו".

באולם המרכזי

התערוכה תזכה לחשיפה גדולה במיוחד, משום שהיא תוצג באולם המרכזי, בתווך בין שלושת האגפים המרכזיים (ולא בגלריה לאמנות עכשווית). מירה לפידות, האוצרת הראשית, מסבירה שהבחירה אינה מקרית: "בתערוכות שמוצגות בחלל המרכזי יש פנייה לקהלים רחבים. אנחנו שואלים כאן שאלות כמו 'מה זה בית?' מסתכלים על חלוקות מגדריות בבית, יחסים בן בני זוג, יחסי הורים-ילדים, היחסים שלנו עם חפצים, וכן, גם היחס שלנו לצרכנות. אתה לא צריך להכיר אמני דאדא וסוריאליזם כדי להתחבר לתערוכה".

לפידות טוענת, כי לא רק שאין כאן פרסומת לאיקאה, אלא "עדינה (האוצרת, עב"י) יצרה את ההיפך מהבית האיקאי. הבית האיקאי הוא אידאה: יש לי חיים מושלמים בבית מושלם, וזו הרוח שמנשבת מהקטלוג. התערוכה עושה ההיפך".

את לא צופה ביקורת על שיתוף הפעולה הזה?

"לא, כי לא היית בתערוכה. אם תהיה בתערוכה, זה לא יעלה על דעתך. בכלל, אנחנו מעולם לא עבדנו עם תאגיד, אף פעם לא עושים פתיחות של תערוכות עם חסויות מסחריות כי לא רוצים להיצבע בצבעים של תאגיד, ולכן גם הפסדנו דברים".

מעצב הקטלוג הכמו-איקאי הוא עידן אפשטיין, בוגר שנקר ובעלים משותף של סטודיו Screw (עם ניל כהן), המתמחה בעיצוב ובארט-דיירקשן. החיקוי של הקטלוג השוודי לא פסח על אף פרט, כמו המסגרות העבות בקצות העמודים, מספרי העמודים הגדולים והמחירים הבולטים. "הרבה פעמים קטלוגים מוסדיים נותנים כבוד לעבודות, אבל משהו מהחוויה מתפספס", אומר אפשטיין. "קטלוג אמור לשמר משהו מחוויית המשוטט הפיזית".

מהו הערך המוסף שלך?

"רצינו שהקטלוג יעביר את התחושה בתערוכה, שמחולקת לחדרים, ובניגוד לקטלוגים קונבנציונליים, בחרנו להציג הדמיות (איל רזון) מסטודיו חנן דה לנגה) ולא צילומים מהשטח, כדי לשמר את הקונספט שעוסק במציאות מול דמיון, פרקטיקה מול חוסר פונקציונליות. התמזל מזלנו ועדינה האוצרת זרמה איתו. גזרנו חפצים וניתקנו אותם מהקשרם. נוצרו דברים מאוד חריגים לשפה מוזיאונית".

למשל?

"עבודה שאמן היה צריך לאשר, כי ממש התערבנו בדימוי ובתיעוד שלו. הבעיה היתה אמנים לא חיים, שם נאלצנו להשאיר את העבודה כמו שהיא".

כפולה מתוך הקטלוג "אין כמו בבית" / עיצוב: עידן אפשטיין, סטודיו SCREW

שער מתוך הקטלוג "אין כמו בבית" / עיצוב: איל רזון

מה אתה חושב על הקטלוגים של איקה?

"גיליתי, בניגוד למה שחשבתי לפני כן, שהם נורא מכוערים, במיוחד הגרסה בעברית. מצחיק, כי איקה נתפסת כעיצוב יחסית גבוה, והקטלוג לא נראה טוב בעברית. לפעמים נדמה שהוא עובר היפוך טכני מהגרסה הלועזית, ושהגופן בעברית לא מתכתב עם הפונט באנגלית. גילינו שזה כאוס, ושאלנו איפה הקו שאנחנו יכולים למתוח בין עיצוב לחוסר עיצוב. עדינה היתה איתי בתהליך לחלוטין, בהתחלה אפילו הייתה מחשבה להדפיס את הקטלוג בדפוס רוטציה (עובי נייר של 60 גרם), ולהעמיד בכניסה ערימות של קטלוגים כמו בחנויות איקה".

למה זה לא קרה בסוף?

"כאן בכל זאת נכנסה המוסדיות של מוזיאון ישראל. הייתה טענה שזה מוזיל את הקטלוג ואת המאמרים".

שער מתוך הקטלוג "אין כמו בבית" / עיצוב: איל רזון

כפולה מתוך הקטלוג "אין כמו בבית" / עיצוב: עידן אפשטיין, סטודיו SCREW

כפולה מתוך הקטלוג "אין כמו בבית" / עיצוב: עידן אפשטיין, סטודיו SCREW

זו לא הוזלה של יצירות חשובות, כשהן נכללות במה שנראה כמו קטלוג מסחרי?

"זו תערוכה של אמני דאדא. אם מרסל דושאן ומאן ריי לא היו שמחים שככה ייראה הקטלוג שלהם, אז מי כן? הם לקחו בית שימושי ושמו אותו במוזיאון. אנחנו עשינו בדיוק אותו דבר. שיחקנו עם המיינסטרים".

בוא נדבר על הלוגו.

"הלוגו של איקאה הוא טוב. יש לו כוח, הוא פשוט, זכיר. חשבנו למצוא פונט קיים כזה וגילינו שאין, אז בנינו את הגופן, כשהאתגר היה ליצור לוגו שיהיה הכי קריא. במראה ראשון הוא נראה לנו מעט מצועצע, אבל הוא מדויק לרעיון ועושה את העבודה. את הגופן הרץ של הקטלוג קיבלנו מהמעצב בן נתן, גופן שלא התפרסם עד כה".

שלושת הלוגואים שנוצרו: עברית, ערבית ואנגלית -- ברוח הלוגוטייפ של איקאה

אינ כחו בבית

NO PLACE LIKE HOME

לא مكان كالبيت

הכריכה היא כביכול תמונות מהתערוכה, אבל היא לא. "התחלנו עם ניסיונות של דברים גרפיים בסגנון דאדא, אבל צוות המוזיאון אמר שזה יותר מדי 'איקאה', אז חשבנו ש'בואו נעשה ממש כריכת איקאה' - רק בלי אנשים. ביררנו אם יש אפשרות להוציא לצילומים יצירות אמנות מתוך המוזיאון, כמובן שזה היה מסובך, ואז עדינה סיפרה לנו על **בית ברגמן**. נכנסנו, ראינו את המטבח, ואמרנו שיש לנו את זה. אלי פוזנר, הצלם של המוזיאון, צילם עם חמישה פלאשים. רציתי לשטוף את הכל באור. רק קיר האריחים שבתמונה נוצר בפוטושופ. רציתי כריכה שאין בה היררכיה - יש כאן המון עבודות, ועדיין תחושה שאין אובייקט מרכזי אחד. האובייקט המרכזי הוא הכריכה".

אתה יכול לחזות את הדיבור על התערוכה?

"יש שתי ביקורות שאני יכול לדמיין: מצד אמנים ומעצבים, שאולי יגידו שזו זילות או שהפריט הוא אובייקט שההצגה שלו חשובה לא פחות ממנו; והמבקר הממוצע, אוהב האמנות שמחפש את הדאדא במהותה, ומקבל בסוף קטלוג 'ממסדי'. אני עושה בחירות שנראות לי נכונות, אבל אני אוהב את החשש מהביקורת. ללכת על לא בטוח - זה המקום שלי כמעצב. את לוגו הקטלוג לא הייתי תולה בחדר שלי, אבל זה מה שזה צריך להיות. כשמגיע גוף כזה גדול, כמו **מוזיאון ישראל**, שנותן לי ללכת עד הסוף - אז למה לא?"

כפולה מתוך הקטלוג "אין כמו בבית" / עיצוב: עידן אפשטיין, סטודיו SCREW

כפולה מתוך הקטלוג "אין כמו בבית" / עיצוב: עידן אפשטיין, סטודיו SCREW

כפולה מתוך הקטלוג "אין כמו בבית" / עיצוב: עידן אפשטיין, סטודיו SCREW

ימכרו את הקטלוג של התערוכה באיקאה פולג?
"כנראה שלא".

כפולה מתוך הקטלוג "אין כמו בבית" / עיצוב: עידן אפשטיין, סטודיו SCREW

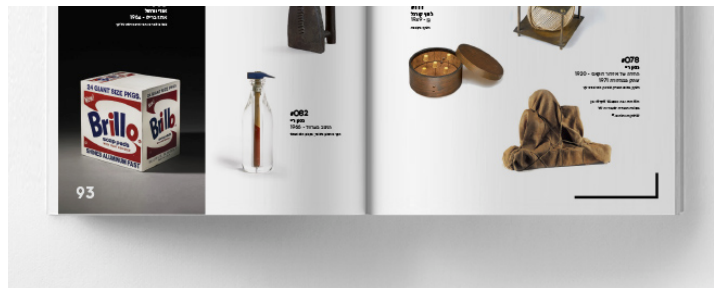

כפולה מתוך הקטלוג "אין כמו בבית" / עיצוב: עידן אפשטיין, סטודיו SCREW

לסיכום אומרת האוצרת, שהכינה את התערוכה יחד עם האוצרות נטע פרץ ועדי שלמון, כי העיצוב של הקטלוג דווקא מדגיש את ההבדלים: "בעוד שאיקאה בוודאי יאמצו את המשפט המפורסם של דורותי מ'הקוסם מארץ עוץ', המציג מציאות מושלמת, הרי שצירוף המלים של התערוכה 'אין כמו בבית' מדגיש את המלים 'אין' ו'כמו'. ההדמיות בתלת-ממד משתלבות בקטלוג ומלהטטות בין האמיתי לדמיוני, הביתי והאלי-ביתי".

כפולה מתוך הקטלוג "אין כמו בבית" / עיצוב: עידן אפשטיין, סטודיו SCREW

לכתבה זו התפרסמו 4 תגובות ב-4 דיונים

הצג: מההתחלה לסוף

1. מעניין מאוד
מעצבת (21.02.17)
2. גימיק (לת)
(21.02.17)
3. נפלא! ויצירתי
כריס (22.02.17)
4. לעג לרש
מונה, ירושלים (08.04.17)

אתר נגיש

חפשו באתר

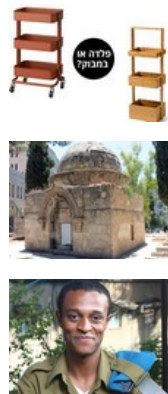

מגזינים

לאשה
בליזר
My Day
Go style
מנטה
פרגי

ערוצי תוכן

- אופנה
- עיצוב
- אוכל
- אדריכלות
- משפחה
- עשו בעצמכם
- אנשים
- דיאטה
- מנטה
- Gostyle

לא תצליח לזהות מה יותר יקר: חמישה פריטי עיצוב דומים לבית, בהפרש ענק

צנזורה ב"בתים מבפנים ים": למה דרשו לבטל את הסיור בבית קברות ממילא

שהה בארץ באופן לא חוקי ולא ידע עברית, אבל הפך לבסוף לחייל צה"ל מצטיין

הכתבות החמות של היום

שמתם לב שאתם כבר לא מכירים את הילד? מהו 'חוג אמא', למה הוא חשוב וטיפים לביצוע

עשו לנו לייק בפייסבוק

בלוגים

- אוכל >> אולגה טוכשר • אסנת לסטר • אורלי חרמש • אפרת מוסקוביץ • אפרת סיאצ'י • אינס שילת ינאי • דורית מנו-טל אור • חיה אילונה דר • ילנה ויינברג • מיכל שמיר • עוג'יליה דולסה
- דפנה אוסטר מיכאל • מירב גביש • סיון שטרנברג • ענת צרפתי • רומי נדלר • אופנה >> ארו עמירן • הדס שואף • יערה קידר • נרי אבידן סלע • אנשים >> לירון לב • עופרה עופר-אורן
- נגה שנער-שויער • דיאטה >> לאורה חוברה • ד"ר ברוריה טל • סיון ורק-פלג • הדליה כצמן • ענבר חוברה • ורד לוביץ' • עיצוב >> הרשימה של C גילמן • אבי אשכנזי • עודד בן יהודה • ניבה יחיאל
- צביה קגן • מיכל ויטל • רונית כפיר • נעם טננבאום ואציק חזן • אדריכלות >> אבי פז • גלית שיף ויעל גלעד • דקל גודוביץ • ציפה קמפינסקי • שי ילין • משפחה >> מלי גרין • סיגל קפלן
- עמרי אימבר חלפין • ענת לב אדלר • שוק הורים >> מבצעים בארץ • פיית הקניות

מי אנחנו | כתבו לנו | מדיניות פרטיות | תנאי שימוש | פרסמו אצלנו

כל הזכויות שמורות
לידיעות אחרונות

Designed and
Developed by:

yit

radware

אקוים

יריעות אירועות

ברית

יריעות אירועות מנויים

AllJobs

BigDeal

winwin

לוח

ONE

ככלדיסט

my

net

ynet

ynet

ynet

ynet

ynet

ynet

ynet

ynet

ynet

ynet

ynet